

บทบาทของเงินต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี (ค.ศ. 1992 - 2006)

นาง ยุพดี สวัสดิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2550

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHINA' S ROLE IN NUCLEAR CRISIS ON THE KOREAN PENINSULA (1992 – 2006)

Mrs. Yupadee Sawasdichai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in International Relations

Department of International Relations

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2007

Copyright of Chulalongkorn University

501585

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของเงินต่อวิกฤตการณ์เศรษฐกิจบนคาบสมุทรเกาหลี
(ค.ศ.1992 - 2006)

โดย

นางยุพดี สวัสดิ์ชัย

สาขาวิชา

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

อาจารย์ที่ปรึกษา

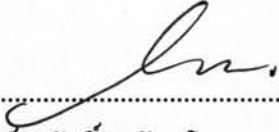
อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พันสพรประสิทธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู)

ยุพดี สวัสดิ์ชัย: บทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี. (CHINA'S ROLE IN NUCLEAR CRISIS ON THE KOREAN PENINSULA (1992 - 2006))

อ. ที่ปรึกษา: อ.วรศักดิ์ มหัทธโนบล, 176 หน้า.

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาบทบาทของจีนต่อวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี คือ ระหว่างปี ค.ศ. 1992 - 2006 การศึกษานี้ได้นำเอาทฤษฎีการเชื่อมโยง ของ เจมส์ เอ็น. โรสเนา หรือกรอบความคิดเรื่องการเมืองเกี่ยวพัน (linkage politics) เป็นแนวในการวิเคราะห์ โดย วิทยานิพนธ์นี้ตั้งอยู่บนสมมติฐานที่ว่า ปัจจัยภายนอกประเทศเป็นแรงผลักดันมากกว่าปัจจัย ภายในประเทศต่อการตัดสินใจของจีน ในการเข้าไปมีบทบาทในวิกฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทร เกาหลี

จากการศึกษาพบว่า บทบาทของจีนมีผลสืบเนื่องมาจากนโยบายของจีนต่อคาบสมุทร เกาหลี ในการมุ่งรักษาสันติภาพและเสถียรภาพบนคาบสมุทรเกาหลี และความต้องการให้ คาบสมุทรเกาหลีปลอดจากอาวุธนิวเคลียร์ มีส่วนทำให้จีนเข้าไปมีบทบาทต่อวิกฤตินิวเคลียร์ที่ เกิดขึ้นจากปัญหาโครงการพัฒนาและครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของเกาหลีเหนือ ซึ่งทำให้ สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรคือ เกาหลีใต้กับญี่ปุ่น ต่างหวั่นกลัวต่อภัยคุกคามจากเกาหลีเหนือ ดังนั้น จีนจึงเข้าไปมีบทบาทเชิงสร้างสรรค์และใช้แนวทางสันติวิธีในการแก้ไขวิกฤตินิวเคลียร์บน คาบสมุทรเกาหลี ด้วยการเข้าไปเป็นตัวกลางไกล่เกลี่ย เจ้าภาพในการเจรจา ตลอดจนคอย โน้มน้าวเกาหลีเหนือให้เข้าร่วมในการเจรจาสันติภาพ 4 ฝ่ายและการเจรจาสันติภาพ 6 ฝ่าย ใน ส่วนปัจจัยภายในของจีน ได้แก่ แนวคิดของผู้นำ นโยบายภายในประเทศต่างๆ ความสัมพันธ์เชิง ประวัติศาสตร์ระหว่างจีนกับเกาหลีเหนือ และนโยบายการค้าและการลงทุนกับต่างประเทศ เป็นต้น ในขณะที่ปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความสำคัญทางด้านภูมิรัฐศาสตร์ แรงผลักดันจากมหาอำนาจและ อื่นๆ ตลอดจนภาวะโลกาภิวัตน์ ด้วยปัจจัยเหล่านี้ ทำให้จีนต้องการให้เกาหลีเหนือยกเลิกโครงการ อาวุธนิวเคลียร์ เพื่อให้คาบสมุทรเกาหลีและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีเสถียรภาพ จะได้เอื้ออำนวยต่อการ พัฒนาประเทศของจีนให้ดำเนินต่อไปด้วยความราบรื่นและยั่งยืน

ภาควิชา.....ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา...ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2550.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

#4781169524 : MAJOR INTERNATIONAL RELATIONS

KEY WORD: CHINA'S ROLE/ NORTH KOREA'S NUCLEAR/ KOREAN PENINSULA

YUPADEE SAWASDICHAI: CHINA'S ROLE IN NUCLEAR CRISIS ON THE
KOREAN PENINSULA (1992-2006), THESIS ADVISOR: MR VORASAKDI
MAHATDHANOBOL, 176 pp.

The main focus of this thesis is to study China's role in the nuclear crisis on the Korean Peninsula between 1992 and 2006. In accordance with the subject, the linkage theory or the concept of linkage politics of James N. Rosenau will be applied and used as the analysis.

Moreover this thesis is based on the assumption that China's decision to take role in nuclear crisis on the Korean Peninsula during such period was mainly influenced by the external factors, which continue a more powerful force on China's decision than internal factors.

Studying, found that China's role in the nuclear crisis stemmed from its policy towards the Korean Peninsula, which stresses on keeping peace and stability on the Korean Peninsula. China's policy also places much emphasis on establishing a nuclear-free zone in the Korean Peninsula. These factors contributed to China's role and involvement towards the nuclear crisis, which derived from North Korea's nuclear development project. It is undeniable that Pyongyang's nuclear ambition has been threatening the United States, as well as its close allies – South Korea and Japan. Hence, China began its constructive roles as a mediator, the host and adopted peaceful approaches in a bid to pressure Pyongyang to join the party talks.

Department...International Relations.....
Field of study...International Relations...
Academic year.....2007.....

Student's signature.....*Yupadee Sawasdichai*.....

Advisor's signature.....*V. Man*.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยคามกรุณาอย่างสูงของอาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งให้ความช่วยเหลือ ให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้กำลังใจข้าพเจ้ามาโดยตลอด ตั้งแต่การสอบโครงร่างวิทยานิพนธ์จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี ข้าพเจ้าจึงขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านอาจารย์เป็นอย่างมาก

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ ประธานกรรมการสอบ และรองศาสตราจารย์ ดร.ไชยวัฒน์ คำชู กรรมการสอบ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือตรวจสอบ และให้คำแนะนำแก่ข้าพเจ้าในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งคณาจารย์ท่านอื่นๆที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนข้าพเจ้าอยู่เสมอ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดาและมารดา ตลอดจนทุกคนในครอบครัวที่คอยสนับสนุน เอาใจใส่ เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลือแก่ข้าพเจ้าอย่างดี ตลอดระยะเวลาของการเรียนและการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ส่วนหนึ่งของความสำเร็จในครั้งนี้นี้ยังเกิดจากกำลังใจของเพื่อนๆทุกคน รวมถึงบุคคลที่มีได้กล่าวถึงในที่นี้ที่มีให้ข้าพเจ้าเสมอมา ข้าพเจ้าจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2. ทบทวนวรรณกรรม.....	13
1.3. วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	19
1.4. ขอบเขตการศึกษา.....	20
1.5. คำนียามเชิงปฏิบัติการ.....	20
1.6. กรอบความคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	25
1.7. สมมติฐาน.....	29
1.8. วิธีที่ใช้ในการศึกษา.....	29
1.9. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	30
1.10. การนำเสนอ.....	31
2 บทบาทและอิทธิพลของจีนบนคาบสมุทรเกาหลีหลังสงครามเย็น.....	32
2.1. การกำหนดนโยบายต่างประเทศของจีน.....	33
2.1.1. พรรคคอมมิวนิสต์จีน.....	33
2.1.2. ในส่วนของฝ่ายบริหารหรือรัฐบาล.....	34
2.1.3. ฝ่ายรัฐสภาหรือสภาผู้แทนประชาชนแห่งชาติ.....	34
2.1.4. องค์กรอื่นๆ.....	34
2.1.5. ผู้นำสูงสุดของจีน.....	35
2.2. นโยบายต่างประเทศจีนในปัจจุบัน.....	39
2.3. นโยบายของจีนต่อคาบสมุทรเกาหลี.....	43
2.4. การปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่างๆ หลังสงครามเย็น.....	44

บทที่	หน้า
2.4.1. เกาหลีเหนือ.....	45
2.4.2. เกาหลีใต้.....	52
2.4.3. ญี่ปุ่น.....	57
2.4.4. รัสเซีย.....	64
2.4.5. สหรัฐอเมริกา.....	68
3 บทบาทของจีนในการแก้ไขปัญหานิวเคลียร์บนคาบสมุทรเกาหลี.....	74
3.1. ความเป็นมาของโครงการพัฒนาและครอบครองอาวุธนิวเคลียร์ของ เกาหลีเหนือ.....	75
3.2. วิฤตินิวเคลียร์เกาหลีเหนือครั้งที่หนึ่งและการเจรจา 4 ฝ่าย	79
3.3. วิฤตินิวเคลียร์เกาหลีเหนือครั้งที่สอง.....	88
3.3.1. บทบาทของจีนในการเจรจาสันติภาพ 3 ฝ่าย.....	89
3.3.2. บทบาทของจีนในการเจรจาสันติภาพ 6 ฝ่าย.....	91
(1) การเจรจา 6 ฝ่าย รอบแรก.....	91
(2) การเจรจา 6 ฝ่าย รอบสอง.....	92
(3) การเจรจา 6 ฝ่าย รอบสาม.....	93
(4) การเจรจา 6 ฝ่าย รอบสี่.....	95
(5) การเจรจา 6 ฝ่าย รอบห้า.....	98
3.3.4. จีนกับการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือทางด้าน การเมือง และความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก.....	102
4 ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดบทบาทของจีนต่อวิฤตินิวเคลียร์บนคาบสมุทร เกาหลี.....	107
4.1 ปัจจัยภายใน.....	107
4.1.1. แนวคิดของผู้นำ.....	107
4.1.2. นโยบายภายในของจีน.....	114
(1) นโยบายด้านความมั่นคงดั้งเดิม.....	114
(2) นโยบายด้านความมั่นคงใหม่.....	120

บทที่	หน้า
4.2. ปัจจัยภายนอก.....	135
4.2.1. ความสำคัญทางด้านภูมิรัฐศาสตร์.....	136
4.2.2. ปัญหาในการอ้างสิทธิครอบครองอาวรุณนิวเคลียร์ของ เกาหลีใต้และญี่ปุ่น.....	137
4.2.3. แรงผลักดันจากประเทศมหาอำนาจและอื่นๆ.....	138
(1) ญี่ปุ่น.....	138
(2) สหประชาชาติ.....	141
(3) อาเซียนบวกสามและการประชุมเออาร์เอฟ.....	142
4.2.4. ภาวะโลกาภิวัตน์.....	145
(1) มิติทางด้านเศรษฐกิจ.....	146
(2) มิติทางด้านความมั่นคง.....	148
5 บทสรุป.....	152
รายการอ้างอิง.....	156
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.....	172
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	176